

JAARVERSLAG 2013 - 2015

stadsarchief oss

Het team van het Stadsarchief in 2007: Truus Krijnen, Hans Diks, Danny Geurts, Martine Eerelman en Agnes Lewe bij de 'Vorst van Oss'.

VOORWOORD

Beste lezer,

Dit verslag behandelt in grote lijnen de collectie en de activiteiten van het Stadsarchief Oss vanaf het ontstaan in 2007 tot aan de verhuizing naar de Bibliotheek Oss eind 2015. De nadruk ligt hierbij op de jaren 2013, 2014 en 2015. Van de eerdere jaren zijn al verslagen gemaakt (verslag 2009 – 2010 en verslag 2011 – 2012). Dit is alleen een inhoudelijk verslag; de financiële gegevens zijn te vinden in de gemeentelijke jaarverslagen.

Deze afgelopen drie jaren waren drukke, actieve en vooral ook bewogen jaren. In 2013 werd een grote gemeentelijke bezuiniging op de culturele sector aangekondigd. In 2013 en 2014 werden de gevolgen hiervan langzaam duidelijk; er waren consequenties op zowel het personele vlak als op het gebied van de collectie en de huisvesting. Besloten werd om het Stadsarchief vanaf 1 januari 2016 zowel fysiek als organisatorisch onder te brengen bij de Bibliotheek Oss. Tot die tijd was het archief onderdeel van Museum Jan Cunen en van de gemeente Oss en was het gevestigd in een historisch pand in de Peperstraat. Deze grote verandering vergde de nodige voorbereiding, die door alle partijen voortvarend werd opgepakt.

Een dieptepunt in het bestaan van het Stadsarchief was het plotseling overlijden van Hans Diks in mei 2015. Hij werkte sinds 2007 in het Stadsarchief en was daarvoor al werkzaam in het Streekarchief. Zijn grote kennis, aanwezigheid en klantgerichtheid wordt nog steeds gemist. Veel van zijn werkzaamheden, zoals het samenstellen van de fotoboeken van Daan Scholte en de filmdagen, zult u in dit verslag tegenkomen.

Ik wens u veel plezier met het lezen of doorbladeren van dit verslag. Het is een mooi overzicht én tijdsbeeld geworden, dat goed laat zien wat wij in de acht jaar in de Peperstraat gedaan en bereikt hebben.

Martine Eerelman
Stadsarchief Oss

INHOUD

H1 Over het Stadsarchief 7

1.1 Stadsarchief Oss in het kort 8

1.2 Ontstaansgeschiedenis van het Stadsarchief 8

1.3 Historisch pand 10

H2 Collectie 13

2.1 Opbouw van de collectie 14

2.2 Aanvullingen collectie 14

2.3 Documentatie 16

2.4 Beeldcollectie 16

H3 Publieksbereik 19

3.1 Tentoonstellingen 20

3.2 Activiteiten 26

3.3 Projecten & cursussen 34

3.4 Publicaties 38

3.5 Publiciteit 42

H4 Educatie 45

4.1 Primair onderwijs 46

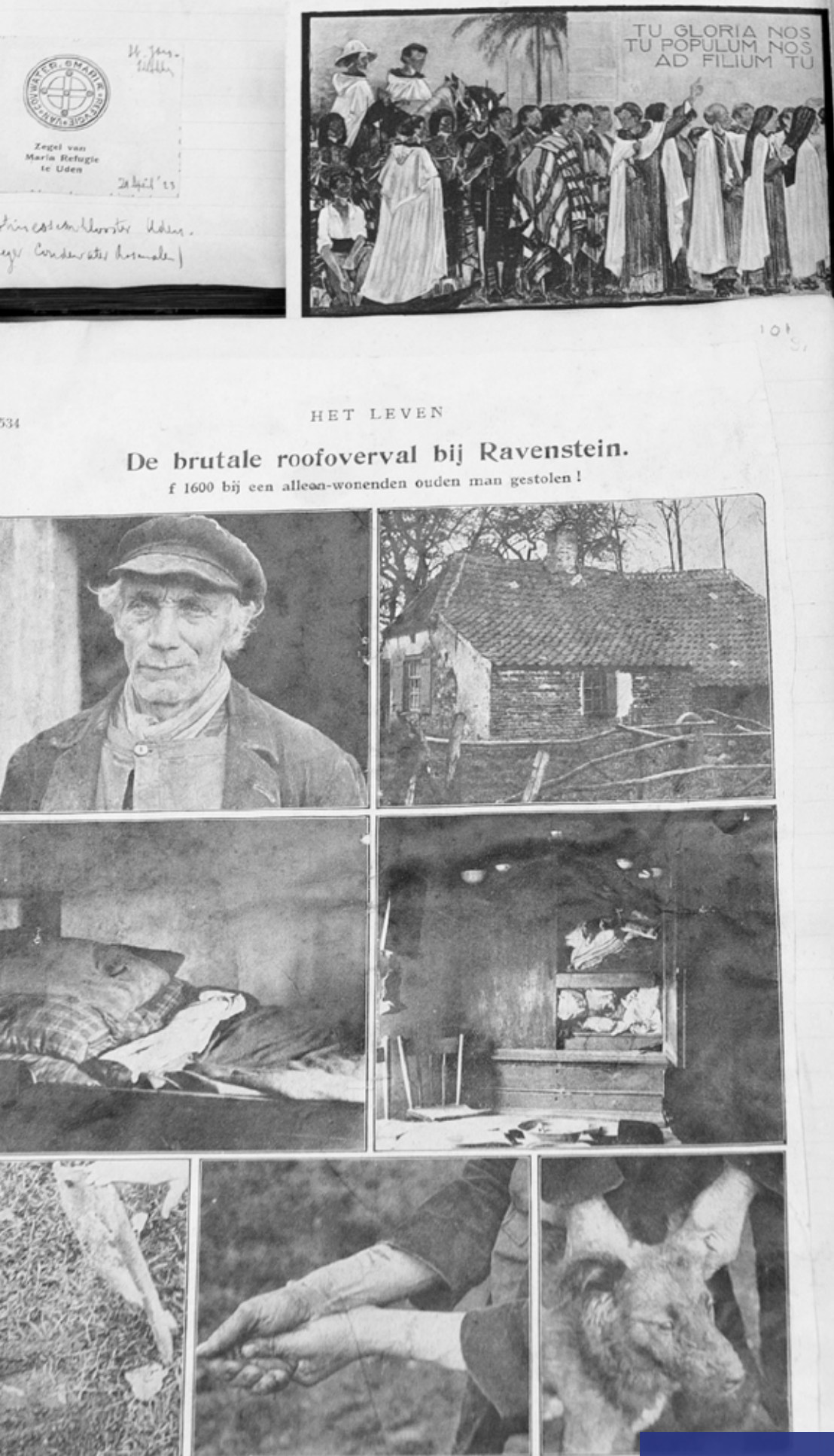
4.2 Voortgezet onderwijs 50

4.3 Overig onderwijs 54

H5 Bijlagen 57

5.1 Personeelssamenstelling 58

5.2 Bezoekersaantallen 58

1

OVER HET STADSARCHIEF

1.1 STADSARCHIEF OSS IN HET KORT

1.2 ONTSTAANS- GESCHIEDENIS VAN HET STADSARCHIEF

1.1 Stadsarchief Oss in het kort

Het Stadsarchief Oss wil een breed publiek interesseren voor en informeren over de geschiedenis van Oss en omstreken. Voor dit doel wordt historisch materiaal verzameld, beheerd en toegankelijk gemaakt. Ook worden educatieve projecten, tentoonstellingen en historische activiteiten georganiseerd. Zo wordt het verleden veilig gesteld voor de toekomst en wordt het Osse publiek historisch bewust gemaakt van de eigen omgeving, op laagdrempelige en publieksvriendelijke wijze. Hierbij wordt met veel verschillende partijen samengewerkt, waaronder culturele instellingen, historische verenigingen, ondernemers, stadsgidsen etc.

Tot en met 31 december 2015 was het Stadsarchief Oss onderdeel van Museum Jan Cunen; beide instellingen vormden samen een afdeling van de dienst Gemeentebedrijven van de gemeente Oss. Vanaf 1 januari 2016 is het Stadsarchief onderdeel geworden van de Stichting Noord Oost

Brabantse Bibliotheken (NOBB) en is gevestigd in de Bibliotheek Oss.

1.2 Ontstaansgeschiedenis van het Stadsarchief

In 1987 werd het Streekarchief Brabant Noord-Oost opgericht. Dit archief bestond uit 3 rayons: Grave, Veghel en Oss. Het Streekar-

chief Oss was gevestigd aan de Raadhuislaan. In 2006 werd besloten alle archieven samen te voegen met het Rijksarchief, wat resulteerde in het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC), gevestigd in 'de Citadel' te 's-Hertogenbosch.

Het Streekarchief zou daarbij in zijn geheel uit Oss verdwijnen, maar zowel bezoekers als politici waren het hier niet mee eens. De historische bronnen van Oss en omgeving moesten behouden blijven voor de regio. Tegelijkertijd zou het pand Peperstraat 12 in het centrum van Oss worden gesloopt, omdat het van weinig historische waarde zou zijn. Onderzoek van het pand en met name van de zolder vol oude balken wees echter uit dat het om een van de oudste gebouwen van Oss ging. Het pand werd behouden en gerestaureerd voor de komst van het Stadsarchief; een passende functie voor een historisch pand. In juni 2007 opende het Stadsarchief Oss haar deuren. Het Stadsarchief werd onderdeel van Museum Jan Cunen en vormde samen een afdeling van de dienst Gemeentebedrijven.

1.3 HISTORISCH PAND

Het pand waar het Stadsarchief van 2007 tot en met 2015 was gevestigd, aan de Peperstraat 12, is een van de oudste gebouwen in Oss. De oudste vermelding dateert van 1625. In 1664 stond het gebouw bekend als 'De Drie Kronen'. In 1697 was er herberg en bierbrouwerij 'De Drie Koningen' gevestigd. De stadsbrand van 1751 heeft het pand waarschijnlijk behoorlijk beschadigd, maar het werd weer opgebouwd. In 1839 gaven de Zusters van Liefde uit Tilburg er onderwijs aan meisjes en hulp aan de armen. De zusters woonden in het gebouw en richtten twee klaslokalen in voor de godsdienstlessen en

'lessen in nuttige vrouwelijke handwerken'. Tot de kazerne in de Kazernestraat gereed was, rond 1843, was de marechaussee er gevestigd. De armenhulp werd ook door de Vincentiusvereniging verzorgd, waarbij tijdens WOII voedsel werd verstrekt vanuit de gaarkeuken in het pand.

Het geheel stond bekend als 'de conferentie'. In de jaren vijftig was de Boerenleenbank de gebruiker. Een andere functie was die van magazijn voor drukkerij Acket, die aan de overkant van de straat zijn handelsdrukkerij had. Voor de restauratie in 2006 door Patrimonium zat er tenslotte een

meubelzaak in het gebouw met de toepasselijke naam: 'De Vier Vensters'. Hierna nam het Stadsarchief er van juni 2007 tot en met december 2015 zijn intrek. Er waren twee studiezalen; een voor algemeen historisch onderzoek beneden en een op zolder voor genealogisch onderzoek. Ook werden er twee depots gebouwd; een voor de stukken van het archief en een voor de streekhistorische voorwerpen van Museum Jan Cuné.

OSS, Peperstraat

Ansichtkaart van de Peperstraat, gezien vanaf de Heuvel,
1915. Collectie Stadsarchief Oss

2

COLLECTIE

2.1 OPBOUW VAN DE COLLECTIE

2.2 AAN- VULLINGEN COLLECTIE 2013 - 2015

2.1 Opbouw van de collectie

Een van de belangrijkste doelen van het Stadsarchief is het verzamelen, beheren, behouden en toegankelijk maken van uniek historisch materiaal, specifiek gericht op de (huidige) gemeente Oss. De collectie van het Stadsarchief bestaat uit archieven, beeldmateriaal, documentatie en een studiebibliotheek. Het zwaartepunt van de archiefcollectie ligt op de industrie, middenstand, de agrarische sector en het sociale leven in Oss en directe omgeving. Er is informatie te vinden over onder andere boerenbonden, vakbonden, parochies, sportverenigingen, culturele verenigingen.

Het gemeentearchief van Oss bevindt zich niet in het Stadsarchief, maar bij het BHIC.

Het archiefdepot in de Peperstraat had 840 strekkende meter opslagruimte waar 135 archieven werden bewaard. Van juni 2007 tot en met december 2015 had het Stadsarchief archieven in bruikleen van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) in 's-Hertogenbosch, waaronder een aantal kerkarchieven uit de gemeente en archieven van Osse bedrijven. In verband met de verhuizing per 1 januari 2016 naar de bibliotheek, is deze collectie teruggebracht naar het BHIC. De eigen collectie is per 1 januari 2016 verdeeld over twee locaties; een nieuw depot in de bibliotheek en het depot in het Osse gemeentehuis.

2.2 Aanvullingen collectie 2013 - 2015

De verwerving van de collectie gebeurt onder andere door schenkingen van bijvoorbeeld verenigingen en particulieren, maar ook worden regelmatig foto's, boeken en documentatie aangeleverd door bezoekers. Incidenteel wordt een (foto) collectie aangekocht.

In de periode 2013 tot en met 2015 is het volgende aan de collectie van het Stadsarchief toegevoegd:

2013:

- Onderzoekarchief dr. Nagel (Bende van Oss)
- Films Willibrordus melkfabriek, sportdag Heesch 1949
- Materiaal oorlogs/bevrijdingstoonstelling 1964 (van Museum Jan Cunen)
- Aanvulling op parochiearchief 'Wederkomst van Christus'
- Aanvulling bedrijf Zwanenberg Unilever Vleesgroep (van Henk Boeijen)
- Archief bestuur Tendoss 1972-2011
- Archivalia Gabrielschool (zuster Miriam Vroonhoven)
- Aanvulling archief Katholiek Vrouwengilde Oss
- Archivalia Don Bosco Sociëteit
- Pharmakopij 1973-1986
- Aanvullingen archief Croes
- Beeldarchief Ruud Rogier 1989 - 1999; 108.000 beelddragers, voornamelijk negatieven (aangekocht)

Overdracht van BHIC:

Aanvulling op collectie Ravenstein

Voorwerpen:

Tabaksnijder
Voorwerpen Bergoss (Cor Ottens)

2014:

- Videobanden Boomplantdag 1978
- Documentatie Gilde Berghem
- Foto's Gildeilver Berghem
- Archivalia Unie van Vrijwilligers, afd. Oss e.o.

Voorwerpen:

- Bierglas afscheid burgemeester Janssen

2015:

- Archief A.P.L.M. van Amstel (boer en paardenfokker)
- Notulenboek FNV Bouw (aanvulling)
- St. Triathlon (aanvulling)
- Notulenboek Coöp. Boterij Dieden
- Knipselmappen voormalige gemeente Ravenstein en heemkundekring Ravenstein
- Beeldarchief Hans van der Hurk
- Aanvulling op archief dr. Nagel

2.3 DOCUMENTEN- TATIE

2.4 BEELD- COLLECTIE

2.3 Documentatie

Een belangrijk onderdeel van de documentatie van het Stadsarchief omvat de vele kranten. Dit zijn vooral regionale dagbladen, zoals de Stad Oss, de Sirene, het Dagblad voor Oss en omstreken en het Brabants Dagblad, maar ook diverse weekbladen zoals de Reklamebode, het Zondagsnieuws en de Sleutel en wijkbladen en parochiebladen.

In 2015 zijn de Stad Oss, de Sirene, het Dagblad voor Oss en omstreken

en het Brabants Dagblad van 1886 tot en met 2014 gescand door het gespecialiseerde bedrijf GMS. Deze zijn vanaf begin 2016 via de nieuwe collectiewebsite (www.stadsarchiefoss.nl/collectie), gemaakt door Deventit, zowel op trefwoord als op datum te doorzoeken. De kranten van 1886 tot en met 1956 zijn ook vanaf huis te bekijken, de nieuwere kranten alleen in de studiezaal van het Stadsarchief, in verband met auteursrechten. Dit is een grote stap voorwaarts voor de bezoekers en onderzoekers, en is

bovendien gunstig voor het materiaal, dat nu niet meer fysiek hoeft te worden geraadpleegd. Vanaf januari 2016 worden de gedigitaliseerde kranten in het depot van het gemeentehuis gehuisvest.

2.4 Beeldcollectie

De beeldcollectie is een groot en belangrijk onderdeel van de collectie van het archief. Foto's en films spreken tot de verbeelding en zorgen er onder andere voor dat bezoekers met elkaar in gesprek gaan en herinneringen ophalen. Zo gaat het verleden leven. De beeldcollectie van het Stadsarchief omvat meer dan 500.000 fotoafdrukken, ansichtkaarten, films en negatieven van Oss en de regio. Hieronder vallen ook de collecties negatieven en fotoafdrukken van persfotografen Daan Scholte, Paul van der Werff en Ruud Rogier en van de eerste beroepsfotograaf van Oss, Leo van den Bergh.

Deze foto's en negatieven worden stap voor stap gescand en beschreven zodat ze in het collectieregistratiesysteem kunnen worden ingevoerd en vervolgens beschikbaar kunnen worden gesteld via de website van het archief. Het scannen gebeurt zowel bij professionele scanbedrijven als door de inzet van vrijwilligers, afhankelijk van het soort materiaal en het beschikbare budget.

Het Stadsarchief levert regelmatig informatie en beeldmateriaal aan de lokale en regionale media (zoals de rubrieken Weerzien en (G)Ouwe plaat in het Brabants Dagblad) en voor diverse publicaties. Maar ook individuele bezoekers, beheerders van websites en Facebookpagina's en instellingen zoals verzorgingshuizen maken graag gebruik van de beeldcollectie.

3

PUBLIEKS- BEREIK

3.1 TENTOON- STELLINGEN

In de entreeruimte van het Stadsarchief werden per jaar drie á vier kleinschalige tentoonstellingen ingericht die pasten bij de aandachtsvelden van het archief. Dit kon materiaal uit de eigen collectie zijn, maar er werd ook samengewerkt met verzamelaars, instellingen en verenigingen uit Oss en de regio. Bij vrijwel iedere tentoonstelling werd in samenwerking met de gemeentelijke afdeling Vormgeving en Publicatie een gratis tentoonstellingsboekje gemaakt. Deze service werd zeer op prijs gesteld.

In de studiezaal werden hiernaast regelmatig kleine tentoonstellingen gemaakt die inspeelden op actuele thema's of die pasten bij publicaties of activiteiten.Van juni 2007 tot en met 2015 zijn de volgende tentoonstellingen georganiseerd:

Jaar	Naam	Periode
2007	De Vorst van Oss	6-6 t/m 8-10
	Groeten uit het Stadsarchief	13-10 t/m 29-2-2008
2008	Oss, fabrieksstad	3-3 t/m 16-8
	Sporen uit de Horzak	4-9 t/m 10-1-2009
2009	Panorama Scholte	3-2 t/m 18-4
	150 jaar Grote kerk	15-5 t/m 22-8
	Organon in Oss	4-9 t/m 5-12
	Paul van der Werff in kleur	12-12 t/m 20-2-2010
2010	Brabant verzameld	4-3 t/m 9-5
	Ravensteinse stukken	22-5 t/m 3-7
	Stadsharmonie KVA 175 jaar	16-7 t/m 13-11
	Jan Cunen, passie voor historie	24-11 t/m 19-3-2011
2011	Gelukkig hebben we de foto's nog	24-3 t/m 11-6
	Made in Oss. Van vee tot MSD (dubbeltentoonstelling, in samenwerking met Museum Jan Cunen)	26-6 t/m 30-12
2012	Winterkost	27-1 t/m 24-3
	Voetbal in Oss, meer dan een spelletje	24-4 t/m 27-7
	Zonder boer geen voer	14-8 t/m 16-11
	Oss de Stad, Daan Scholte	23-11 t/m 1-3-2013
2013	Voor gedane diensten en leverantiën	21-3 t/m 25-7
	Leo van den Bergh, fotograaf van Oss	6-8 t/m 3-10
	Midsixties	17-10 t/m 23-1-2014
2014	Fototentoonstelling Piet Blankstein	6-2 t/m 25-5
	Het Oss van Charles Estourgie	10-6 t/m 14-9
	Operatie Market Garden	16-9 t/m 7-10
	Geknipt (Ruud Rogier)	9-10 t/m 22-1-2015
2015	Geffes grèy	27-1 t/m 12-3
	Chris Perreijn. Dat is Oss	17-3 t/m 24-4
	Oss 100 jaar geleden	6-5 t/m 6-8
	Het Oss van Theo van der Steen	27-8 t/m 8-10
	125 jaar Karmelieten in Oss	15-10 t/m 5-11
	Passie voor historie	19-11 t/m 10-12

Hieronder volgt een korte terugblik op de tentoonstellingen van 2013 tot en met 2015. De andere tentoonstellingen zijn in de eerdere (jaar)verslagen beschreven.

Voor gedane diensten en leverantiën

21 maart tot en met 25 juli 2013

Het ontstaan van de margarinefabrieken en vleesverwerkende fabrieken in Oss aan het einde van de negentiende eeuw zorgde voor een grote economische bloei in Oss. Dit waren niet alleen de bekende fabrieken zoals die van Jurgens, Van den Bergh, Zwanenberg en Hartog. Ook de vele leveranciers aan deze fabrieken zorgden voor een toename van de werkgelegenheid en welvaart in Oss. Een van deze toeleveranciers voor de margarinefabrieken was Jacobus Cox (1867-1935), hoepelfabrikant en handelaar in onder andere bouwmaterialen en brandstoffen. Aan het begin van de twintigste eeuw was Cox een vooraanstaand ondernemer en politicus in Oss met een groot nationaal en internationaal handelsnetwerk. De tentoonstelling gaf een overzicht van de vele contacten die hij had met de middenstand in Oss. Te bezichtigen waren nota's, foto's en handelscorrespondentie uit 1900 – 1925, die een mooi beeld gaven van de Osse middenstand van een eeuw geleden.

Leo van den Bergh, fotograaf van Oss

6 augustus tot en met 3 oktober 2013

Leo van den Bergh (1912-2009) was de eerste beroepsfotograaf van Oss. Zijn Osse bevrijdingsfoto's uit september 1944 zijn de hele wereld overgegaan. Na de oorlog opende hij een fotowinkel op de Heuvel. Was hij niet in de winkel, dan maakte hij wereldreizen om ook de wereld buiten Oss op de gevoelige plaat vast te leggen. Van deze fotoseries maakte hij prints die hij in de zaak tentoonstelde. Drie jaar na zijn overlijden, in maart 2012, schonk zijn familie zijn fotocollectie

aan het archief. De tentoonstelling bestond uit ruim 110 foto's van 1935 tot 1999. Het merendeels zijn prints die Van den Bergh zelf nog heeft gemaakt. Het Stadsarchief wilde hiermee een kleine ode brengen aan de persoon die er voor heeft gezorgd dat het Oss van de vorige eeuw nog steeds zichtbaar is.

Midsixties

17 oktober 2013 tot en met 23 januari 2014

De sixties omvatten diverse muziekstijlen; van rock 'n roll en skiffle naar de opkomst van de beat, mede door de invloed van grote bands als The Beatles en The Rolling Stones. Dit waren ook de hoogtijdagen van Nederlandse bands zoals The Outsiders, de Bintangs, Q65, Cuby & the Blizzards. In Oss waren ook veel bands actief, in verschillende genres, zoals The Rocking Comets, Xeno, Blaze. Bij het samenstellen van de tentoonstelling bleek echter dat er vrij weinig over de Osse bands in de archieven te vinden is. Bezoekers en andere belangstellenden werden dan ook opgeroepen om materiaal als foto's, krantenartikelen, knipsels, affiches etc. aan te leveren bij het Stadsarchief, om zo de 'groei-ten-

toonstelling' te vullen. De tentoonstelling werd gecombineerd met de Midsixtiesreünie die op zaterdag 26 oktober 2013 in zalencentrum Vivaldi plaatsvond. De cd die hier weer uit voortkwam, werd exclusief bij het Stadsarchief verkocht.

Fototentoonstelling Piet Blankstein

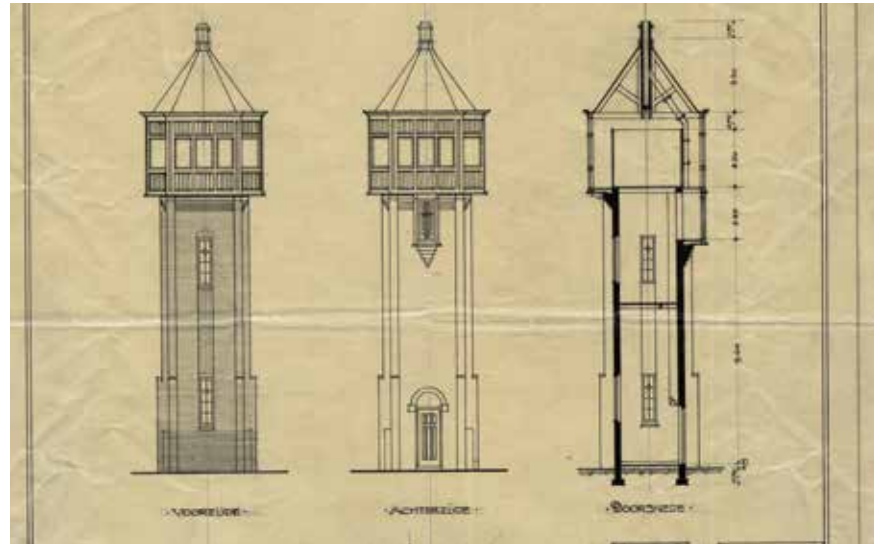
6 februari tot en met 25 mei 2014

Een kleinschalige nostalgische expositie van foto's van Oss, in 1923 gemaakt in Oss door de Osse fotograaf Piet Blankstein. Veel gebouwen en plekken op de foto's zijn nu nauwelijks meer te herkennen; het Walplein met het hervormde kerkje en de pastorie, het Hooghuis, koekfabriek 'De Ster' aan de Molenstraat, de marechausseekazerne aan de Koekstraat. Dit leverde mooie gesprekken op tussen de bezoekers.

Het Oss van Charles Estourgie

10 juni tot en met 14 september 2014

Wie zich verdiept in de ontwikkeling van Oss als stad ontdekt een rijke geschiedenis. Een geschiedenis die ver terug gaat, maar die niet heeft geleid tot een historisch stadsbeeld zoals we dat van veel andere steden kennen. Oss oogt toch vooral als een moderne stad. Maar wel met een historische achtergrond. Bij een verkenning van oude plannen en ideeën die in de loop der tijd voor Oss geschetst

Uit de tentoonstelling 'Het Oss van Charles Estourgie'.

zijn, springt één plan er uit; een opvallende visie uit 1918 van architect Charles Estourgie (1884 -1950). Dit uitbreidingsplan valt op door het optimisme, door het detailniveau, door de parallel met uitbreidingsplannen elders uit dezelfde tijd en door de ambachtelijke tekenwijze. Ook heeft Estourgie, geboren in Amsterdam, gebouwen en wijken voor Oss ontworpen, zoals de Groene Engel (oorspronkelijk het kantoor van de margarine-fabriek van Jurgens), de Villawijk bij de Dr. Hermanslaan en woningbouw in de Kortfoort en het Vierhoekje. In de tentoonstelling werd zowel aandacht besteed aan zijn planvorming als aan deze wijken en gebouwen die hij in Oss heeft gecreëerd. Deze tentoonstelling werd georganiseerd in samenwerking met de gemeente Oss en het regionaal archief Nijmegen.

Maaslands Mooiste

15 juni tot en met 9 november 2014

De tentoonstelling Maaslands Mooiste was weliswaar niet in het archief te zien, maar in Museum Jan Cunen. Deze tentoonstelling wordt hier toch genoemd omdat het project gezamenlijk door archief en museum is voorbereid en uitgevoerd. In deze tentoonstelling waren de favorieten van het publiek te zien. Het publiek mocht van 17 april tot 1 juni 2014 een

keuze maken uit een selectie van de collecties van Museum Jan Cunen en Stadsarchief Oss, via de website www.collectieonline.nl. Die selectie bestond uit negentiende-eeuwse schilderijen en tekeningen, hedendaagse kunstwerken, historische voorwerpen, archiefstukken, foto's en ansichtkaarten. In de tentoonstelling werd de top 25 getoond, samen met opmerkelijke keuzes. Dit waren onder andere kunstwerken en foto's die opvielen omdat ze bijzondere reacties uitlokten, mooie herinneringen oproepen, of tegelijkertijd favoriet waren en ook 'liever niet stemmen' hadden. Dit project was zowel bedoeld om de Osse bevolking meer bij de collectie van het museum en het archief te betrekken, als de collectiewebsite onder de aandacht te brengen. Voor deze tentoonstelling werkten museum en archief nauw samen met het Brabants Dagblad, D-TV en speciale ambassadeurs. Zo'n 825 personen brachten hun stem uit, met vaak mooie motivaties. Ook hebben diverse schoolklassen gestemd. De top 5 was: 1: Urn, ijzertijd / 2: Theo van der Steen, Gemeentehuis Oss anno 1916 / 3: Hendrik Willem Mesdag, Vissersschepen in de branding (ca. 1846) / 4: Jon Naar, Strassbourg Children (1964) / 5: IJzeren lanspunt uit ca. de 7e eeuw.

Operatie Market Garden

16 september tot en met 7 oktober 2014

Rond de herdenking van de bevrijding van Oss op 19 september 1944, tijdens Operatie Market Garden, was in het Stadsarchief een kleinschalige expositie te zien. Met foto's, voorwerpen en kranten uit de Tweede Wereldoorlog uit eigen collectie. Hiernaast richtte het Stadsarchief in de hal van het Osse gemeentehuis samen met verzamelaar Maarten van Vugt een kleinschalige tentoonstelling in ter ere van de herdenking van de bevrijding 70 jaar geleden. Onderdeel hiervan waren de 'bevrijdingsfoto's' van de Osse fotograaf Leo van den Bergh op groot formaat. Deze foto's geven dat grote historische verhaal van de Tweede Wereldoorlog een menselijk, lokaal, gezicht. Ook in de VVV was een aantal van deze foto's te zien. Op verzoek van de gemeente heeft het Stadsarchief tevens lesmateriaal gemaakt bij deze herdenking, voor groep 6/7/8 van het primair onderwijs. Ook werden enkele weken lang elke dag fragmenten van dagboeken uit Oss op de website van het Stadsarchief gezet, van precies diezelfde dag 70 jaar geleden.

Uit de tentoonstelling 'Operatie Market Garden'.

Geknipt

9 oktober 2014 tot en met
22 januari 2015

Van 2010 tot en met 2012 verscheen in de Osse editie van het Brabants Dagblad regelmatig de fotorubriek 'Geknipt'. Hiervoor maakten Ruud Rogier en Peter van Huijkelom foto's, terwijl zij op pad waren voor actualiteiten. Dit waren meestal mooie natuurfoto's, maar soms ook opnames van opvallende situaties. Op een halve krantenpagina werd deze kleurenfoto groot afgedrukt. Ruud Rogier begon zijn foto-journalistische loopbaan in 1981. Hij trad toen in dienst bij fotobureau Paul van der Werff in Megen. Daarvoor was hij werkzaam als grafisch vormgever. In oktober 1984 kwam Paul van der Werff om het leven bij een auto-ongeluk. Ruud Rogier nam in 1985 het fotobureau over van de erven Van der Werff en begon als zelfstandig fotograaf. Opgegroeid met de analoge fotografie maakte hij in 1999 de overstap naar de digitale vorm van het uitoefenen van dit vak.

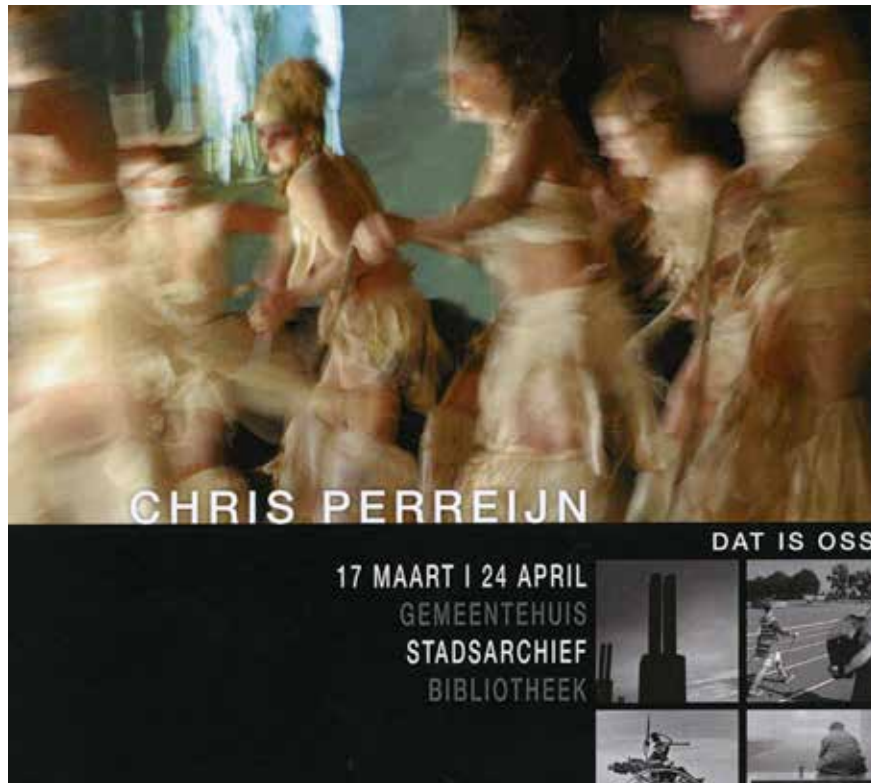
Geffes grèy

27 januari tot en met 12 maart 2015

In het kader van de gemeentelijke herindeling, waardoor Geffen onderdeel werd van de gemeente Oss, werd in samenwerking met Vladerack, de historische kring van Geffen, een tentoonstelling ingericht met foto's en voorwerpen uit dit dorp.

Uit de tentoonstelling 'Geffes grèy'.

Uit de tentoonstelling 'Chris Perreijn. Dat is Oss'.

Chris Perreijn. Dat is Oss

17 maart tot en met 24 april 2015

Chris Perreijn was medewerker van de afdeling communicatie en was naast zijn werk als communicatieadviseur, maar liefst 35 jaar huisfotograaf van de gemeente Oss. In 2015 nam hij afscheid van de gemeente. Deze fototentoonstelling was verdeeld over drie locaties; het Stadsarchief, het gemeentehuis en de bibliotheek. In het Stadsarchief waren foto's en tekeningen te zien, gekoppeld aan politieke gebeurtenissen en gemeentelijke uitgaven, zoals burgerjaarverslagen, Oss Actueel en de gemeentegids.

Oss 100 jaar geleden

6 mei tot en met 6 augustus 2015

Oss is veel veranderd in honderd jaar. Er zijn gebouwen gesloopt, de invulling van de pleinen is veranderd, de fabriekspijpen zijn weg uit het centrum. Er zijn geen processies en Heilig Harthuldes meer. Bovendien poseren mensen tegenwoordig niet meer zo uitgebreid voor de fotograaf. Maar gelukkig zijn er ook een eeuw later nog steeds duidelijke herkenningspunten in het centrum van Oss, zoals de beeldbepalende Grote Kerk, het recent gerestaureerde Bergosskantoor aan de Bram van den Berghstraat en de fabrikantenvilla aan de Molenstraat – nu het onderkomen van Museum Jan Cunen. In de expositie was een klein deel van de rijke beeldcollectie van het Stadsarchief te zien, met foto's en Ansichtkaarten uit de periode 1915 – 1925. Deze waren gegroepeerd op plaats of thema. Een deel van de foto's en fotobehangen is na afloop geschonken aan verzorgingshuis De Wellen in Oss.

Uit de tentoonstelling 'Het Oss van Theo van der Steen'.

Het Oss van Theo van der Steen

27 augustus tot en met
8 oktober 2015

De schilder Theo van der Steen (1927 - 2016) was een echte Ossenaar. In de tentoonstelling 'Het Oss van Theo van der Steen' werd in het Stadsarchief Oss een deel van zijn historische Osse taferelen getoond. Te zien waren onder andere de Molenstraat met de koekfabriek, het oude raadhuis op de Heuvel, het kerkje op het Walplein. Dit werk was geïnspireerd door oude foto's en Ansichtkaarten uit het begin van de twintigste eeuw. In de expositie was niet alleen aandacht voor zijn schilderwerk, maar ook voor zijn interessante levensverhaal: oprichter van het Genootschap Beeldende Kunst Oss en zeer actief in het verenigingsleven, onder andere bij het carnaval in Oss. De Osse filmclub Oase maakte een portret van Van der Steen: 'Mijn Palet' en journalist Mari van Rossem interviewde hem en schreef zijn levensverhaal op in het tentoonstellingsboekje.

125 jaar Karmelieten in Oss

15 oktober tot en met
5 november 2015

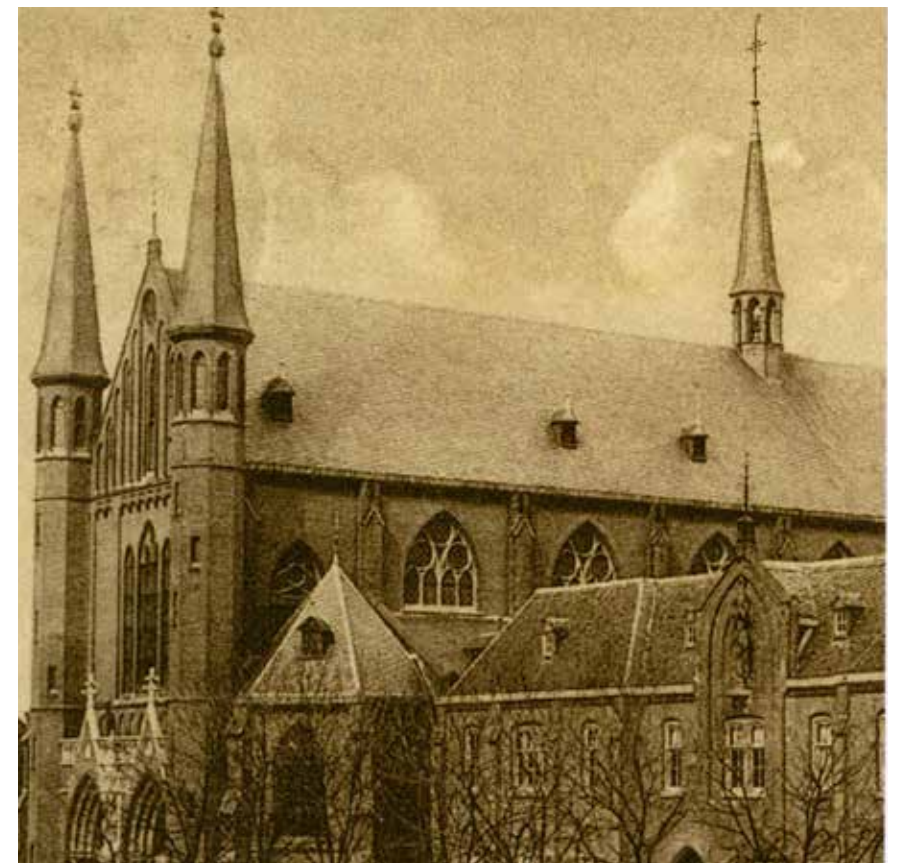
De tentoonstelling gaf een impressie

werk van de karmelieten in onder meer de redactie van de krant De Stad Oss, het Bedrijfsapostolaat, de Osse Tiener Club O.T.C., de Wereldwinkel en niet te vergeten het onderwijs, kwam aan bod. In de hal van het gemeentehuis werd tevens een kleine tentoonstelling ingericht waarbij vooral aandacht werd besteed aan de karmeliet Titus Brandsma en zijn betekenis voor de Osse samenleving. Dit naar aanleiding van zijn benoeming tot ereburger van Oss.

Passie voor historie

19 november tot en met 10 december
2015

De titel van deze allerlaatste tentoonstelling in het pand van de Peperstraat 12 verwoordde de drijfveer van het team en de bezoekers van het Stadsarchief. Het was een overzichtstentoonstelling van het vele, dat te zien was in vorige tentoonstellingen en een weergave van diverse projecten en activiteiten in de voorgaande 8 jaar.

Uit de tentoonstelling '125 jaar Karmelieten in Oss'.

3.2 ACTIVITEITEN

Vanaf het allereerste begin, sinds de oprichting van het Stadsarchief in 2007, is de grote missie geweest: de regionale geschiedenis toegankelijk maken voor een zo breed mogelijk publiek. Eén van de middelen was het organiseren van de vele laag-drempelige activiteiten. Dit varieerde van lezingen tot filmavonden, van boekenmarkten en archeologische middagen tot cursussen. Hierbij werd veel en prettig samengewerkt met andere culturele en historische verenig-

gingen, maar ook met ondernemers en vrijwilligersorganisaties.

De lezingen werden merendeels georganiseerd samen met de Stichting de Werkende Mens, historische kring voor Oss en omgeving. Op het gebied van archeologie werd samengewerkt met de archeoloog van de gemeente en Stichting Archeologie Maasland. Voor de stadsgidsen van het Maaslandgilde was een bezoek aan de Peperstraat en het archief vrij-

wel altijd een vast onderdeel van hun stadswandelingen. Samen met de Volksuniversiteit Oss werden diverse cursussen rond de Osse canon en de Osse geschiedenis georganiseerd. Ook waren er activiteiten in de straat, zoals het Peperfestijn, waar het archief een van de trekkers van was.

Sinds 2008 coördineert het Stadsarchief de jaarlijkse Open Monumentendag, samen met onder andere monumenteigenaren en historische kringen. Hierbij zijn tientallen monumenten gratis toegankelijk en worden veel activiteiten georganiseerd. Bij 3.3 is hierover meer informatie te vinden.

Het hierna volgende overzicht van alle georganiseerde activiteiten met bezoekerscijfers tussen 2007 en 2015 geeft een idee van alle bedrijvigheid. Een aantal activiteiten, georganiseerd in de jaren 2013 tot en met 2015, wordt na het overzicht nader toegelicht.

Jaar	Naam	Datum	Bezoekers
2007	Opening Stadsarchief Oss	8-6	200
	Open dag	30-6	256
	Open dag Stadsarchief + Open Monumentendag	8-9	154
	Fantastival	16-9	512
	Lezing De Werkende Mens	12-6	35
	Lezing De Werkende Mens	2-10	40
	Landelijke archievendag	13-10	321
	Lezing De Werkende Mens	6-11	59
2008	Lezing De Werkende Mens	18-3	30
	Open dag	5-4	183
	Historische Informatiemarkt Peperstraat	31-5	258
	Start Osse Canon	4-6	25
	Lezing De Werkende Mens	10-6	24
	Info avond Osse canon	19-6	8
	Filmavond De Werkende Mens	29-7	51
	Filmavond De Werkende Mens	5-8	53

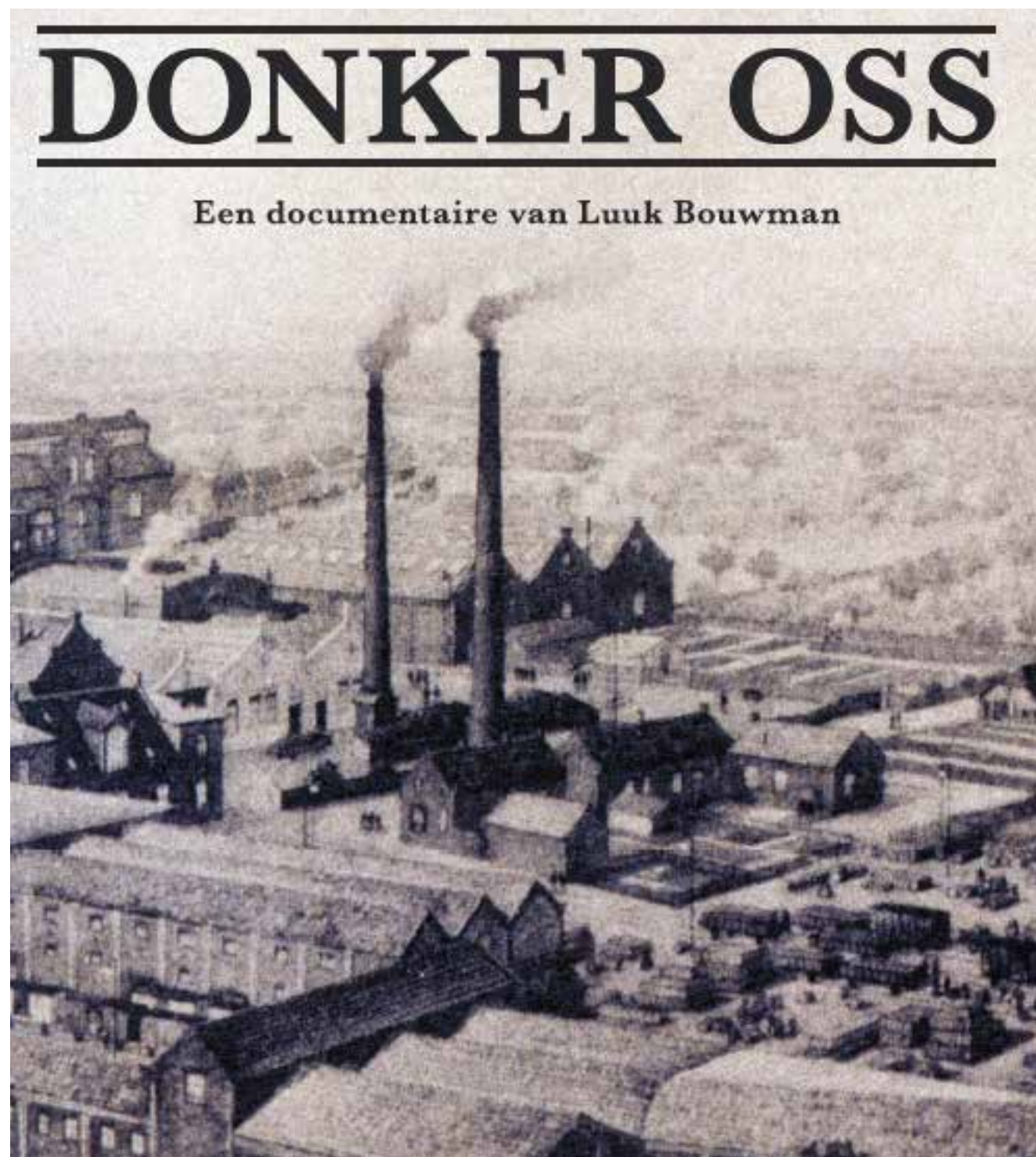
Jaar	Naam	Datum	Bezoekers
	Open Monumentendag	13 en 14-9	58
	Landelijke archievendag	11-10	30
	Lezing archeologie	30-10	37
	Historische filmdag	15-11	103
2009	Determinatiemiddag in samenwerking met Stichting Archeologie Maasland	10-1	38
	Lezing over stadscentrum	18-5	35
	Lezing Grote kerk	28-5	31
	Lezing De Werkende Mens	25-6	38
	Historische filmavond	30-7	46
	Open Monumentendag	12 en 13-9	104
	Lezing Organon	24-9	37
	Lezing De Werkende Mens	15-10	20
	Filmdag/Landelijke archievendag	17-10	65
	Lezing De Werkende Mens	12-11	20
	Lezing De Werkende Mens	26-11	26
	Boekenmarkt	19-12	62
2010	Lezing De Werkende Mens	25-2	29
	Lezing archeologie in samenwerking met Stichting Archeologie Maasland	29-4	30
	Lezing Kasteel van Oss	27-5	32
	Virtuele stadswandeling De Werkende Mens	24-6	34
	Open Monumentendag	11 en 12-9	31
	Lezing De Werkende Mens	16-9	26
	Lezing en boekpresentatie KVA	30-9	29
	Historische filmdag	16-10	75
	Verhalenavond	25-11	5
2011	3-delige cursus Osse canon in samenwerking met Volksuniversiteit Oss	19-1/26-1 en 2-2	21
	Lezing Jan Cunen	27-1	36
	Lezing De Werkende Mens Osse carnavaal op film	24-2	38
	Lezing Genietmonumentjes	31-3	29

Jaar	Naam	Datum	Bezoekers
	Lezing De Werkende Mens Kelten en Keltisch	21-4	31
	Lezing archeologie Brabantstraat in samenwerking met Stichting Archeologie Maasland	12-5	27
	Lezing De Werkende Mens	23-6	34
	Stadswandeling industrie	30-6	8
	Stadswandeling industrie	25-8	37
	Lezing De Werkende Mens Het noodlottig jaar 1883	8-9	33
	Open Monumentendag	10 en 11-9	133
	Lezing De Werkende Mens	15-9	25
	Peperfestijn	24-9	325
	Lezing De Werkende Mens Operatie Market Garden	29-9	26
	Lezing De Werkende Mens Joodse families en de industrie	10-11	18
	Stadswandeling industrie	12-11	12
	Stadswandeling industrie	19-11	12
	Verhalenavond	24-11	5
	Lezing Groeten uit...	15-12	35
	Kerst/kunstmarkt Peperstraat	17-12	51
	Beklimming toren Grote Kerk	29-12	48

2012	Lezing Donker Oss	23-2	43
	Boekenmarkt	24-3	100
	Lezing De Werkende Mens 100 jaar Brabant Wonen	29-3	24
	Lezing 100 jaar voetbal in Oss	10-5	10
	Lezing De Werkende Mens De oudste notabelen van Oss	31-5	44
	Cursus Beleef de Osse geschiedenis in samenwerking met Volksuniversiteit Oss	24,31-5 en 7-6	13
	Open dag 5-jarig bestaan en kunstmarkt	9-6	265
	Open Monumentendag	8 en 9-9	97

Jaar	Naam	Datum	Bezoekers
	Cursus Boeren en Oss door de tijd heen, de relatie tussen platteland en stad in Oss in samenwerking met Volksuniversiteit Oss	17-10	10
	Lezing De Werkende Mens Eerste bewoners van het centrum	25-10	29
	Opening tentoonstelling en boekpresentatie Daan Scholte	22-11	83
	Lezing De Werkende Mens Een orgelparadijs in het Maasland	29-11	10
2013	Presentatie film ziekenhuis Bernhoven in samenwerking met filmclub Oase	17-1	46
	Filmmiddag met filmclub Oase	24-1	49
	Daan Scholte fotomiddag	31-1	33
	Cursus De rijke geschiedenis van Oss in samenwerking met Volksuniversiteit Oss	27-2	8
	Lezing De Werkende Mens Economische veerkracht; Helmond en Oss	28-2	11
	Lezing De Werkende Mens De geschiedenis van het Annaziekenhuis	21-3	48
	Filmdag	23-3	63
	Filmdag i.c.m. kunstmarkt in de Peperstraat	29-6	200
	Open monumentendag	14 en 15-9	426
	Lezing De Werkende Mens Titus Brandsma	31-10	36
	Lezing De Werkende Mens Religieus Maasland	28-11	28
2014	Cursus Osse Trots in samenwerking met Volksuniversiteit Oss	26-2	21
	Presentatie 2e boek Daan Scholte	6-3	95
	Lezing De Werkende Mens Brabantse waterschappen	27-3	36
	Foto presentatie Oss verbeeld	24-4	43
	Fotomiddag	15-5	33
	Open dag met boekenmarkt	25-5	343
	Open Monumentendag	13 en 14-9	245

Jaar	Naam	Datum	Bezoekers
	Lezing De Werkende Mens Geschiedenis van Geffen	30-10	22
	Workshop Couleur Locale	3-11	30
	Lezing archeologie Horzak in samenwerking met Stichting Archeologie Maasland	11-11	45
	Lezing De Werkende Mens Vluchtoord Uden	27-11	32
2015	Lezing De Werkende Mens Ver van huis en Haard. Een geschiedenis van de Turkse en Spaanse gastarbeiders in Oss	4-3	21
	Film Ik ken hun namen (struikelstenen) in combinatie met lezing en presentatie De bevrijding van Oss in dagboeken (2x)	30-4	84
	Filmvertoning Ik ken hun namen (struikelstenen) en In Oss is niets gebeurd	7-5	40
	Cultureel Uitje, afgelast in verband met overlijden van Hans Diks	31-5	-
	Lezing Bergoss cursus Volksuniversiteit Oss	10-6	9
	Open Monumentendag met Virtuele stadswandeling door Maaslandgilde	12 en 13-9	237
	Lezing De Werkende Mens Over Ernst Lacquer, Organon	8-10	23
	Lezing 125 jaar Karmelieten	15-10	36
	Lezing De Werkende Mens 'De laatste lezing' door Agnes Lewe	19-11	35

Documentaire 'Donker Oss'.

2013

In 2013 was er tijdens de activiteiten veel aandacht voor films. Er waren diverse film(mid)dagen, onder meer in samenwerking met de Osse filmclub Oase. Zij vertoonden onder andere hun nieuwe film 'Van Annaziekenhuis tot Bernhoven', over het vertrek van het ziekenhuis uit Oss naar Uden. Ook 'Donker Oss', een documentaire van Luuk Bouwman over de criminele

jaren van Oss, werd diverse malen vertoond. Tijdens de kunstmarkt in de Peperstraat en de Open Monumentendagen kon men historische films kijken op de mooie zolder van het Stadsarchief. Hiernaast waren er diverse lezingen en werd samen met de Volksuniversiteit Oss de 3-delige cursus 'De rijke geschiedenis van Oss' georganiseerd.

2014

Het jaar 2014 kenmerkte zich juist weer door een behoorlijk aantal lezingen. Onderwerpen als de archeologische opgravingen in de Horzak, de geschiedenis van Geffen en Vluchtoord Uden vonden steeds weer een geïnteresseerd publiek. Ook was er weer een historische cursus in samenwerking met de Volksuniversiteit en diverse andere partijen, met

Archeologische opgravingen Horzak

Struikelsteen

de titel 'Osse trots'. De open dagen in het weekend, zoals de Open Dag in mei en tijdens de Open Monumentendag, trokken ook veel bezoekers. Tijdens deze dagen werden extra activiteiten georganiseerd, zoals een boekenmarkt, en werden rondleidingen door het pand gegeven.

2015

In 2015 werden er minder activiteiten georganiseerd in verband met de drukte rond de bezuinigingen en de naderende verhuizing. Maar ondanks alles bleef het archief actief. Het indrukwekkende internationale project van de Struikelstenen kon in 2015 voor Oss worden afgesloten door de gelijknamige werkgroep. Voor de panden van waaruit de Joodse bewoners in oorlogstijd werden gedeporteerd en vermoord, zijn kleine stenen in het wegdek geplaatst met hun namen. Alle stenen in Oss zijn geplaatst en met een lezing en een boek werd hier in het Stadsarchief aandacht aan besteed. De documentaire hierover, 'Ik kende hun namen', gemaakt door filmclub Oase in samenwerking met Conny Leijten, werd eind april 2015 in het Stadsarchief voor het eerst vertoond. Het archief had verder een actief aandeel in het project 'Het Osse verhaal in de etalage' en bij de voorbereidingen van 'Cultureel Uitje', de gezamenlijke open dag van de culturele instellingen in Oss.

De allerlaatste tentoonstelling was een overzichtstentoonstelling van activiteiten van 2007 tot 2015 met als titel: 'Passie voor historie'. Als afsluitende activiteit hield archivaris Agnes Lewe eind november nog een laatste lezing: 'Ontmoetingen in het Stadsarchief'.

3.3

PROJECTEN & CURSUSSEN

Ontvangst busexcursie Open Monumentendag bij het Erfgoedlokaal in Haren

Open Monumentendag

De eerste Open Monumentendag werd, in navolging van Frankrijk, in 1987 georganiseerd. Het doel was en is nog steeds de publieke belangstelling voor monumenten en het draagvlak voor monumentenzorg te vergroten. Sinds 2008 coördineert het Stadsarchief de jaarlijkse Open Monumentendag in de gemeente Oss. Hierbij zijn vele monumenteigenaren, vrijwilligers en historische verenigingen betrokken. De dagen hebben vanaf 2008 diverse landelijke thema's gehad: 2008 - Sporen; 2009 - Op de kaart; 2010 - De smaak van de 19e eeuw; 2011 - Nieuw gebruik, oud gebouw; 2012 - Groen en toen; 2013 - Macht en pracht; 2014 - Op reis; 2015 - Kunst en ambacht.

Een groot succes tijdens de Open Monumentendag zijn de busexcursies, die belangstellenden met een gids gratis langs diverse monumenten voeren, waar een korte rondleiding wordt gegeven. Tot en met 2011 waren dat maar liefst vier tours: een ochtend- en een middagroute op zowel de zaterdag als de zondag. Vanaf 2012 werden dat twee verschillende routes alleen op de zaterdag, vanwege de halvering van het gemeentelijk budget voor deze activiteit. Het aantal geopende monumenten en het (geschatte) aantal bezoekers stijgt nog ieder jaar: 2013: 50 monumenten, ca. 4.2000 bezoekers; 2014: 50 monumenten, ca. 4.800 bezoekers; 2015: 55 monumenten, ca. 5.100 bezoekers.

Cursussen

Op het gebied van cursussen is er sinds 2011 samenwerking met de Volksuniversiteit Oss. In 2013 werd de cursus 'De rijke geschiedenis van Oss' gegeven. De cursus 'Osse trots', die in 2014 met 8 lessen startte, was met veel samenwerkingspartners georganiseerd: Stichting De Werken-de Mens, historische kring voor Oss en omgeving, Vrienden van de Grote Kerk en de stadsgidsen van het Maaslandgilde.

De medewerkers van het Stadsarchief gaven in de loop van de jaren regelmatig een workshop stamboomonderzoek. Dit waren kleinschalige workshops, waaraan vier mensen per keer konden deelnemen. Zij konden na een korte introductie meteen aan de slag met hun onderzoek.

Verhalenwedstrijd Osse HOOFDletters

De verhalenwedstrijd Osse HOOFDletters werd georganiseerd door het Stadsarchief en de Bibliotheek Oss met medewerking van PA Producties. Het gezamenlijke idee was om de culturele identiteit van de gemeente Oss op de kaart te zetten met Osse verhalen uit de samenleving. Vanaf

de aftrap tijdens de gezamenlijke open dag, Cultureel Uitje in mei 2014, konden mensen hun verhaal inzenden. Tijdens Fantastival op 21 september vond de prijsuitreiking plaats. Winnares was Conny Leyten met haar verhaal 'Mijn mes en ik'. De eerste prijs was de verfilming van het verhaal door PA Producties. De tweede plaats was voor Diny Vissers met 'Mooie Jan'. De derde plaats ging naar Marian Brands-Hartjes met 'Zomervakantie in de jaren 60 in Oss'. De tien genomineerde verhalen zijn verschenen in een bundel, met hulp van de afdeling Vormgeving en Publicatie van de gemeente Oss.

Team Cultureel Erfgoed (TCE)

In 2011 ging het Team Cultureel Erfgoed (TCE) van start onder leiding van een extern projectleider, Gerhard Mark van der Waal. Initiatiefnemer was de gemeente Oss. In het TCE werken historische verenigingen, werkgroepen, instellingen en stichtingen in de gemeente Oss samen. De bedoeling was om meer samenwerking te creëren tussen deze erfgoedorganisaties en om een gezamenlijk erfgoedproduct te maken. Het eerste product is een digitale erfgoedkaart

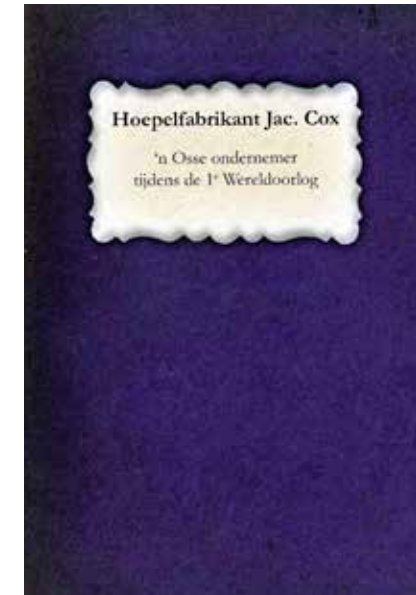
van de gemeente Oss geworden. Deze kaart is in november 2012 gepresenteerd door wethouder Reina de Bruijn tijdens de Erfgoedmarkt in de Bibliotheek Oss. De kaart brengt het vele erfgoed in de gemeente Oss onder de aandacht van zowel toeristen als de eigen inwoners van de gemeente. De kaart staat op www.toerismeoss.nl en wordt onderhouden door de bibliotheek Oss. Aan de digitale erfgoedkaart doen mee: Stadsarchief Oss; Bibliotheek Oss; Heemkundevereniging Berchs-heem; Heemkundekring Land van Ravenstein; Heemkundekring Megen, Haren, Macharen; St. De Werkende Mens Oss; Heemkundekring Maasdorpen in de voormalige gemeente Lith, Landschapsbeheer Oss; St. Neerlangel Historie en Toekomst; Erfgoedlokaal Haren ons Dorp. Na het vertrek van de projectleider eind 2012 zijn het Stadsarchief en de bibliotheek de trekkers geworden van het TCE. Er is ten minste 1 keer per jaar een overleg, meestal met een thema, zoals communicatie en het schrijven van persberichten en digitale collecties. Bij de overleggen worden ook stadsgidsen, betrokken ambtenaren en andere historische verenigingen en stichtingen uitgenodigd.

3.4 PUBLICATIES

Publicatie 'Van Dieden naar Wognum'

Publicatie 'Hoepelfabrikant Jac. Cox'

Publicatie 'Ver van huis en haard'

Verhalen in het Stadsarchief

In 2013 is de serie Verhalen uit het Stadsarchief gestart, onder coördinatie van archivaris Agnes Lewe. In deze reeks verschijnen publicaties die geschreven zijn op basis van onderzoek in het Stadsarchief Oss en die de geschiedenis van Oss en andere plaatsen in de regio betreffen. Deze publicaties werden vormgegeven door de afdeling Vormgeving en Publicatie en zijn voor een klein bedrag te koop in het Stadsarchief, in de museumwinkel en bij de VVV.

Deel 1: Van Dieden naar Wognum. Joannes van Dijk (1775-1838), een boerenzoon uit Dieden als pastoor in Wognum

Agnes Lewe, Augustus 2013

Joannes van Dijk, een boerenzoon uit Dieden, besloot in 1798 om priester te worden. Na het gymnasium in Ravenstein en een opleiding in Holland werkte hij in het bisdom Haarlem. Bij zijn overlijden in 1838 was hij meer dan 25 jaar pastoor in Wognum geweest. Van Dijk werd niet gelukkig in het West-Friese dorp. Erger nog, hij pleegde zelfmoord. Dit opmerkelijke gebeuren inspireerde archivaris Ag-

nes Lewe tot het doen van onderzoek naar deze Diedenaar. Van hem zelf vond zij alleen een handgeschreven testament. Uit verhalen van andere pastors, de notaris en brieven van zijn meerderen is het haar gelukt om een goed beeld van zijn leven te schetsen en de redenen voor zijn tragisch einde te doorgronden.

Deel 2: Hoepelfabrikant Jac. Cox – 'n Osse ondernemer tijdens de Eerste Wereldoorlog

Michiel de Bruijn, Juli 2014

“Die vreeselijke oorlog! Voorlopig is van zaken doen natuurlijk geen sprake.” Dit schreef de Osse hoepelfabrikant Jac. Cox bijna 100 jaar geleden op 14 augustus 1914. Michiel de Bruijn heeft het verhaal van de firma Jac. Cox tijdens de Eerste Wereldoorlog opgeschreven. In 2010 kreeg het Stadsarchief Oss het archief van de firma Jac. Cox over de periode 1895-1923. Cox was eerst handelaar in drank en tabak, daarna hoepelfabrikant en –handelaar. Een belangrijk deel van het archief betreft zijn handel op Scandinavië, Engeland en Duitsland. Hij maakte daarbij gebruik van de diensten van een agent, R.

Drooge, waarmee hij soms dagelijks correspondeerde. In die briefwisseling is een fabrikant en handelaar te zien die hevig worstelt met de gevolgen van de oorlog. Doorvoerbepalingen, verzekeringspremies die de pan uit rijzen, onnavolgbare bureaucratie, afnemers die onbereikbaar worden door een zeeblokkade. Cox is strijdbaar en vindingrijk maar aan het einde van de oorlog zet hij ten einde raad de hoepelmakerij te koop. In het boekje is ook te lezen dat Koos Cox, zoals hij werd genoemd, uiteindelijk zijn bedrijf een nieuwe richting wist te geven: de handel in bouwmaterialen.

Deel 3: Ver van huis en Haard. Een geschiedenis van de Turkse en Spaanse gastarbeiders in Oss in de jaren zestig en zeventig

Mahmut Erciyas, September 2014

Historicus Mahmut Erciyas (Rotterdam, 1975) heeft in de publicatie 'Ver van huis en haard. Een geschiedenis van de Turkse en Spaanse gastarbeiders in Oss in de jaren zestig en zeventig' de geschiedenis van de pioniers van de huidige Turkse gemeenschap en (kleine) Spaanse gemeenschap in Oss opgeschreven.

Publicatie 'Ikke en ons Jentje zaten in een mentje'

Vijftig jaar geleden kwamen de eerste Turkse en Spaanse arbeiders naar Oss. De Turken waren geworven door Thomassen & Drijver en Bergoss, de Spanjaarden door Unox/Hartog en Zwanenberg. Bijna iedereen - de bedrijven, de overheid, maar ook de arbeiders zelf - ging ervan uit dat zij tijdelijk in Nederland zouden verblijven en na verloop van tijd zouden terugkeren naar hun geboorteland. Zij werden daarom 'gastarbeiders' genoemd. Terwijl de meeste Spaanse arbeiders wel remigreerden naar hun geboortegrond, bleven de meeste Turken in Oss wonen en lieten hun gezinnen overkomen. De Turkse gemeenschap vormt op dit moment nog steeds de grootste etnische minderheidsgroep in Oss. Het boek is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel is een geschiedschrijving op basis van bronnen die worden bewaard in het Stadsarchief. Het tweede deel bestaat uit een vijftal interviews met gastarbeiders zelf. Erciyas zegt hierover: "Hun herinneringen - het gaat om zeventigers en tachtigers - wilde ik niet verloren laten gaan en heb ze daarom een prominente plaats gegeven. Die

persoonlijke herinneringen hebben dit geschiedverhaal flink verrijkt."

Deel 4: Ikke en ons Jentje redactie Agnes Lewe, December 2014

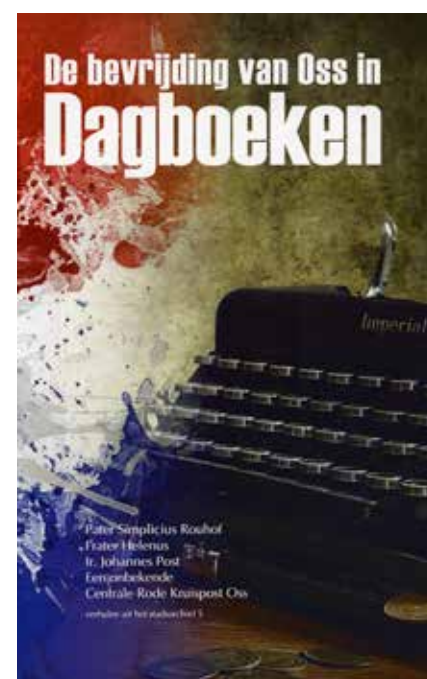
In het voorjaar van 1944 schreef de burgemeester van Oss aan alle schoolhoofden in het Maasland een brief. Daarin riep hij hen op, de kinderen "liederen, liedjes en rijmpjes" op te laten tekenen "ten behoeve van de opbouw van het streekmuseum". Meester Gielen, hoofd der jongensschool van Berghem, stuurde 122 blaadjes met rijmpjes naar Oss. Het zijn aftelrijmpjes, spotliederen over dorpsgenoten, de onderwijzer of de pater, liedjes die de kinderen bij hun ouders of oudere broers en zussen hebben gehoord en napraten zonder het goed te begrijpen. Hilarisch, lief, komisch en soms heel plat. Via omwegen is deze verzameling terechtgekomen in het Stadsarchief en een bloemlezing hiervan is als nummer 4 uitgegeven in de serie 'Verhalen uit het Stadsarchief'. Alle schrijf- en spelfouten zijn overgenomen, en sommige stukjes zijn in het dialect geschreven, wat het extra leuk maakt.

Deel 5: De bevrijding van Oss in dagboeken

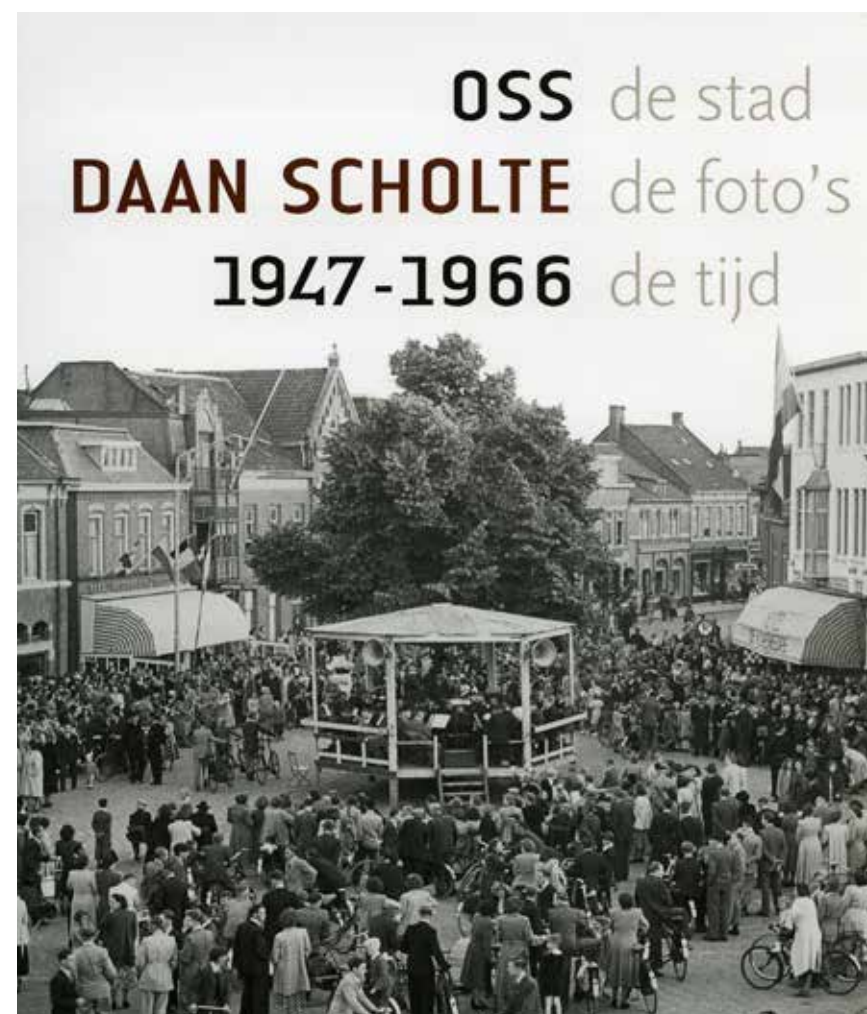
redactie Agnes Lewe

April 2015

In april 2015 verscheen het vijfde deel in de serie 'Verhalen uit het Stadsarchief': 'De bevrijding van Oss in dagboeken'. Hierin zijn onder redactie van Agnes Lewe fragmenten opgenomen uit dagboeken van mensen die de bevrijding van Oss in september 1944 hebben meegemaakt: pater Simplicius Rouhof, frater Helenus, Ir. Johannes Post, een dagboek uit de krant 'De Sirene' van een onbekende auteur en het verslag van de centrale Rode Kruispost in Oss. Zij hebben dit vastgelegd omdat zij hun belevenissen later aan hun familie wilden kunnen vertellen, of omdat zij bijvoorbeeld voor hun werk aantekeningen maakten. Deze verzamelde geschriften maken duidelijk hoe mensen in Oss toen de bevrijding hebben beleefd, hoe de nieuwsvoorziening was uit de andere delen van het land, wat de oorlog en vooral de vrede voor hen betekende. Dit indrukwekkende en persoonlijke document telt ruim 170 pagina's en is geïllustreerd met veel foto's en kaarten.

Publicatie 'De bevrijding van Oss in dagboeken'

Publicatie 'Oss de stad'

Oss de stad

In maart 2014 werd het tweede fotoboek met werk van Daan Scholte gepresenteerd: Oss de stad - Daan Scholte de foto's- 1947/1966 - de tijd. Het eerste deel verscheen in november 2012. Daan Scholte (1907 - 1973) was als persfotograaf verbonden aan het Dagblad voor Oss en omstreken, dat in 1959 overging in het Brabants Dagblad. Hij was de eerste die in deze regio structureel persfoto's maakte. Zijn negatievencollectie maakt onderdeel uit van de beeldcollectie van het Stadsarchief. Voor dit boek is uit zijn omvangrijke oeuvre van 48.500 opnames een keuze gemaakt voor gebeurtenissen, activiteiten en stadsbeelden uit de snel veranderende stad Oss in de jaren '50 en '60. Hans Diks verzorgde de beeldredactie en schreef de teksten. De vormgeving en druk was

in handen van Gert-Jan Bloemers en Uitgeverij Iris.

Overig

Medewerkers van het archief hebben artikelen geschreven in diverse tijdschriften, zoals Tussentijds, het tijdschrift van 'historische kring van Oss en omstreken De Werkende Mens' en het bewonersblad van verpleeghuis De Wellen. Naar aanleiding van, maar ook parallel aan tentoonstellingen, zijn ook door derden diverse boeken gepubliceerd. Voorbeelden zijn de tentoonstelling over 150 jaar Grote Kerk, met het gelijknamige boek van Gerard Ulijn en als meest recente voorbeeld het boek bij de tentoonstelling 125 karmelieten: '...als een boom vol vrucht en vol bloesem tegelijk...125 jaar Karmelieten in Oss. 1890-2015' van Johan Wagemakers.

3.5 PUBLICITEIT

Het Stadsarchief maakt voornamelijk gebruik van 'free publicity'. Bij elke tentoonstelling, publicatie en activiteit worden een of meerdere persberichten verstuurd. Hierdoor wordt veel aandacht besteed aan het Stadsarchief in de lokale en regionale media, zoals het Brabants Dagblad, Weekblad Regio Oss, de Sleutel, D-TV en Omroep Brabant. Ook de communicatiemiddelen van de gemeente Oss, zoals Oss Actueel, de Samenpagina's van Dat is Oss en de diverse gemeentelijke social media werden ingezet. De lokale media vragen ook regelmatig om informatie en beeldmateriaal bij het nieuws. Met het Brabants Dagblad wordt samengewerkt voor diverse rubrieken, waaronder Weerzien en (G)Ouwe Plaats.

Websites en social media

Sinds begin 2010 is de website van het archief online:

www.stadsarchiefoss.nl.

Andere websites zijn:

www.ossecanon.nl,

collectieonline.nl,

www.bladeraaross.nl,

www.industrieinoss.nl.

Zie voor een toelichting onderdeel 2.6.

Sinds 2011 is er een Facebookpagina:

www.facebook.com/StadsarchiefOss

4

EDUCATIE

Educatie is een belangrijke taak van het Stadsarchief. In bijlage 5.2. is te zien dat duizenden leerlingen van het primair, voortgezet en beroepsonderwijs hun weg naar de Peperstraat hebben gevonden.

Het doel van de projecten en lessen is om leerlingen zich bewust te laten worden van hun directe leefomgeving. Hoe ziet mijn stad of de gemeente eruit? Hoe is dat zo gekomen? Wat speelt er nu? Wat voor rol speelt het verleden daarin? Door kinderen en jongeren hiervan bewust te maken en dit te laten ervaren, kunnen ze verbanden leggen tussen verleden, heden en toekomst van hun leefomgeving. Ze vergroten hun kennis van cultureel erfgoed en krijgen de kans hierover hun eigen waardeoordeel te vormen. Dit zorgt voor meer begrip en respect voor de eigen omgeving. Andere doelen van de educatieve projecten zijn het kennismaken met het gebouw en de collectie van het archief en het leren werken met eenvoudige historische bronnen.

Er zijn vanuit het Stadsarchief veel projecten en lessen ontwikkeld voor de diverse onderwijsniveaus in de gemeente Oss. Daarnaast kan maatwerk worden geleverd bijvoorbeeld voor een themaweek binnen een school of voor een kennismakingsbezoek aan het archief. De leerlingen komen niet alleen in klassenverband, maar ook als individuele bezoeker, bijvoorbeeld voor onderzoek ten behoeve van profielwerkstukken, opdrachten of spreekbeurten.

Het Stadsarchief is onderdeel van het OKVO: Osse Kunstinstituten Voor het Onderwijs. Deze instellingen bieden al decennialang samen een kunst- en cultuurmenu voor het primair onderwijs aan, waarbij het Stadsarchief het Cultureel Erfgoed voor haar rekening neemt door het organiseren van de stadstocht voor groep 6. Naast de samenwerking binnen OKVO zijn er diverse educatieve samenwerkingsverbanden met het museum, de bibliotheek en de lokale archeologen binnen de gemeente. Ook wordt regelmatig inspiratie opgedaan in en overlegd met andere archieven en historische instellingen. In de volgende hoofdstukken worden de educatieve projecten uit de jaren 2013, 2014 en 2015 besproken.

4.1 PRIMAIR ONDERWIJS

Wat bewaar jij?

Voor groep 3 en 4

De klas krijgt bezoek op school van een archiefdocent, die in een les van 30 tot 40 minuten met de kinderen praat over verzamelen. Welke verzamelingen hebben de kinderen zelf, waarom bewaren ze dit en hoe bergen ze het op? Daarna wordt de link gelegd met het Stadsarchief. Wat is een archief? Wat wordt daar bewaard en waarom? Er worden (replica's van) archiefstukken getoond en foto's van de school of de directe omgeving uit vroeger tijden. Kort na deze les brengt de groep een bezoek aan het archief en krijgen de kinderen een rondleiding inclusief een kijkje achter de schermen in het depot. Ook maken ze een tijdsdocument, waarin ze door middel van een collage, schrijven en versieren laten zien wat hen op dat moment bezig houdt. Wat vind je leuk, wat is je hobby, wat wil je later worden? Hier wordt een groepsfoto en een krant van die dag bijgevoegd. Als ze in groep 8 zitten wordt de 'tijd-capsule' met hun werkstukken weer opgehaald. Ze kunnen dan kijken hoeveel ze veranderd zijn. Dit project was onderdeel van het OKVO-plusmenu.

Jij en jouw familie

Voor groep 6 tot en met 8

Met behulp van een lespakket geeft de docent een introductieles over familiegeschiedenis. Waar komt jouw achternaam vandaan? De leerlingen wordt gevraagd thuis een onderzoekje te doen naar hun eigen familiegeschiedenis door hun ouders en grootouders te interviewen. Bij het 75 minuten durende bezoek aan het Stadsarchief krijgen de leerlingen een korte introductie in het stamboomonderzoek, ze volgen een rondleiding door het gebouw en maken een eigen familiewapen, naar aanleiding van de informatie die ze thuis hebben kunnen verzamelen. Deze familiewapens worden na afloop besproken.

De stadstocht

Voor groep 6

Iedereen komt, bewust of onbewust, elke dag in aanraking met cultureel erfgoed. Je fietst langs oude gebouwen, de straatnamen vertellen wat er vroeger heeft gestaan, opa of oma vertelt een verhaal over vroeger, in de weilanden zie je resten van een oude dijk... Als je goed oplet, is het verleden overal om je heen. Daarom gaat groep 6 niet alleen naar binnen in het

Stadsarchief, maar ook naar buiten met de stadstocht. De leerlingen van groep 6 worden tijdens een speelse en spannende stadstocht meegenomen naar het verleden. Ze krijgen informatie van een archiefdocent en van twee acteurs, in en buiten het archief. In het centrum maken ze in groepjes allerlei vragen en creatieve opdrachten. De thema's van de stadstocht waren achtereenvolgens: 2008 De margarine industrie, 2009 Familiegeschiedenis en rechtspraak, 2010 Gebouwen, 2011 De gebouwde omgeving: Pleinen, 2012 De industrie in Oss, 2013 De gebouwde omgeving: Oude gebouwen, 2014 Beelden, 2015 De tapijtindustrie.

Het Zwaard van Oss, leven in de IJzertijd

Voor groep 5 en 6

Oss neemt een bijzondere plek in binnen de Nederlandse archeologie. Oss is rijk aan vondsten én wordt al sinds lange tijd bewoond. Er is in Oss op grote schaal archeologisch onderzoek gedaan. De bekendste vondst is wel het Vorstengraf en het zwaard dat hierin gevonden is. De leskist 'Het Zwaard van Oss' is ontwikkeld door het Stadsarchief in samenwerking

met Museum Jan Cunen, docenten en de gemeente-archeoloog. Door de voorwerpen, creatieve en kennisopdrachten en lessen kunnen de leerlingen het leven in de IJzertijd vergelijken met het hedendaagse leven. Dit gebeurt aan de hand van thema's als wonen, eten, kleding en techniek.

Romeinse leskist

Voor groep 5 tot en met 8 en 1e klas voortgezet onderwijs

De invloed van de Romeinen is nog steeds alom merkbaar: het schrift, de kalender, het gebruik van bakstenen, de Latijnse termen in onze taal. Om ook kinderen hiervan te laten kennis nemen is de Romeinse leskist ontwikkeld door Erfgoed Brabant. Het Stadsarchief leent deze leskist uit. In

16 thema's, werkbladen, voorwerpen, informatiebladen en een film op dvd, komen de Romeinen weer tot leven voor de kinderen van nu.

Historische themaweek

Voor Pius X school

In 2009 en 2014 is samen met de Pius X school een historische themaweek opgezet. Alle leerlingen van de school kwamen in het Stadsarchief voor een rondleiding. De groepen besteedden aandacht aan verschillende thema's zoals de markt, molens, de industrie en oude gebouwen. Voor iedere groep werd een excursie binnen het thema georganiseerd en leerlingen en docenten gingen creatief aan het werk.

Overig/Buitenschools Sinterklaashuis

Voor groep 1 tot en met 3 en individuele bezoekers

In 2013 en 2014 logeerde de goedheiligman in het centrum van Oss. Muzelinck heeft het initiatief genomen om de Sint deze mooie logeerplek aan te bieden en werkte hierin samen met Centrummanagement Oss, Bibliotheek Oss, Museum Jan Cunen, Stadsarchief Oss en theater De Lievekamp. Het Stadsarchief leverde foto's van oude sinterklaasintochten en maakte opdrachten voor de kinderen over speelgoed, Sinterklaas vieren en hoe de Sint zich verplaatst. Er werd daarbij steeds een vergelijking gemaakt tussen vroeger en nu.

Herdenking Market Garden 2014

Voor groep 6, 7 en 8

In september 2014 was het 70 jaar geleden dat Oss werd bevrijd. Op verzoek van de gemeente heeft het Stadsarchief een educatief project over de bevrijding en Operatie Market Garden ontwikkeld. Market Garden

begon op 17 september 1944 en was een indrukwekkende operatie van de geallieerden door de lucht en over land. Op 19 september 1944 werd Oss bevrijd door Britse militairen. Aan de hand van onder andere de foto's van de Osse fotograaf Leo van den Bergh wordt de leerlingen verteld over de bevrijding. Het lesmateriaal bestaat uit drie onderdelen: een voorbereidende les met digitale presentatie met foto's en informatie over Market Garden algemeen en de bevrijding van Oss; de herdenking en viering van Operatie Market Garden op vrijdag 19 september 2014 in Oss en omgeving en een verwerkingsles.

Klassendag Open Monumentendag

Voor groep 7 en 8

Dit project is ontwikkeld door de landelijke stichting Open Monumentendag en wordt uitgevoerd op de vrijdag voor de Open Monumentendag. Na een voorbereidende les op school bezoeken leerlingen een van de Osse monumenten naar keuze, waaronder ook het Stadsarchief. Ze

krijgen een rondleiding en maken opdrachten in een kijkwijzer. Op school kunnen ze een afsluitende creatieve opdracht maken. De coördinatie en planning is in handen van het archief. Oss was een van de pilotgemeenten die vanaf 2011 met deze Klassendag meededen.

Splash!

Voor kinderen van 8 tot en met 12 jaar

Dit evenement werd in 2015 voor het eerst georganiseerd door Groene Engel, Bibliotheek Oss, Stadsarchief Oss, Museum Jan Cunen, Muzelinck, Volksuniversiteit Oss en theater De Lievekamp. De naam SPLASH staat voor Spelen, Leren, Activiteiten, Samen en Herfst. Gedurende 3 dagen in de herfstvakantie kregen kinderen van 8 tot 12 jaar een gevarieerd en actief programma aangeboden in de diverse culturele instellingen. Het Stadsarchief organiseerde samen met Ludus Outdoors een levendige speurtocht door het centrum met als thema 'De Buit van de Bende'.

4.2 VOORTGEZET ONDERWIJS

Doorlopende leerlijn lokale geschiedenis. In Oss is veel gebeurd

In 2014 werd de doorlopende leerlijn lokale geschiedenis 'In Oss is veel gebeurd' gepresenteerd. Deze leerlijn voor havo/vwo is ontwikkeld door Zeeman en De Regt en het Stadsarchief Oss samen met de drie scholen voor havo/vwo in Oss; het Maaslandcollege, het Mondriaancollege en het Hooghuis, locatie TBL. Het idee is dat de leerling in elk schooljaar tenminste een keer met de lokale geschiedenis in aanraking komt. Hiervoor is een uitgebreide handleiding gemaakt, met veel opdrachten en bronnen. Ook kregen de scholen een kist vol met achtergrondinformatie; boeken, dvd's, posters. De lokale geschiedenis van Oss komt in diverse thema's aan bod. De basis voor de lessen is een drie-lessen-structuur waarin een volwaardig leerproces wordt gerealiseerd. Voor de onderbouw is gekozen voor: archeologie en

prehistorie, industrie en de Tweede Wereldoorlog. Voor de bovenbouw is gekozen voor zeven brede onderwerpen: De Bende van Oss; Van Bergoss naar Berghkwartier: op zoek naar industrieel erfgoed; Carnaval in Oss; Geloofwaardige gebouwen in Oss; Het Ossermeer en de Hertogswetering; Emancipatie van de arbeiders

in Oss; Oss, een stad. Deze leerlijn is mogelijk gemaakt door financiële steun van Erfgoed Brabant en de gemeente Oss.

Een sprong in het verleden *Voor 1e en 2e klas, diverse niveaus*

Na een introductie door een archiefdocent op de zolder van het Stadsar-

chief maken de leerlingen in groepjes een wandeling door het centrum van Oss. Ieder groepje krijgt een fotoboekje mee met daarin tien oude foto's van locaties in dit centrum. Aan de hand van de informatie, die bij de foto's staat, moeten de leerlingen op de tien locaties vragen beantwoorden of een opdracht uitvoeren. Het antwoord wordt niet opgeschreven, maar wordt zo creatief mogelijk in een foto verwerkt: met jassen wordt een jaartal gelegd, een gevelsteen wordt op de foto gezet. Na de gezamenlijke

afsluiting in het Stadsarchief worden de foto's op school ingeleverd. Van de oude en de nieuwe foto's wordt een presentatie gemaakt. Dit project kan ook worden geboekt zonder bezoek aan het archief en wordt regelmatig gebruikt voor bijvoorbeeld een cultuurdag.

Industrie in Oss

Voor 2e klas Havo/VWO

Tapijten van Bergoss, rookworsten van Unox, de pil, margarine. Allemaal producten van de Osse

industrie. Welke fabrieken hebben hier gestaan en wat is daar nog van te zien? Waarom zijn diverse fabrieken weggegaan? Wat was de invloed van de industrie op de stad en haar inwoners? In samenwerking met Erfgoed Brabant is dit project ontwikkeld als verdieping op het thema Industrialisering, dat in alle geschiedenismethodes wordt behandeld. Het is deels lesstofvervangend en kan ook vakoverstijgend worden ingezet met vakken als CKV en Nederlands. Het lespakket bestaat uit een docentenhandleiding met een cd met beeldmateriaal en een film, een stadswandeling en opdrachten voor de leerlingen en de website www.industrieinoss.nl waar de leerlingen aan de hand van hoofd- en deelvragen en diverse bronnen hun kennis van de industrie in Oss kunnen vergroten en testen. Dit project is in 2014 opgenomen in de doorlopende leerlijn 'In Oss is veel gebeurd'.

Weinig is vaak genoeg

Voor 2 VWO research

Maaslandcollege

Een project van de sectie geschiedenis van het Maaslandcollege, waarvoor het Stadsarchief materiaal en informatie leverde. Aan de hand van verschillende onderzoeksvragen zoals Wat is geschiedenis? Wat is een archief? krijgen de leerlingen inzicht in het onderzoeken van bronnen en maken kennis met verschillende soorten archieven: het schoolarchief, het Stadsarchief en het Brabants Historisch Informatie Centrum. Ze maken opdrachten over hun familiegeschiedenis, over historische kranten en vergelijken plekken in het Osse centrum met historisch beeldmateriaal. Hierover geven ze een presentatie in de klas en tijdens een open avond van de school. In het Stadsarchief wordt de klas ontvangen en rondgeleid en komen de leerlingen meerdere malen terug voor onderzoek in kranten en fotomateriaal.

Poëzieproject Echt Oss

3e klas VMBO

Poëzie van Binnen naar Buiten is gericht op jongeren van VMBO-scholen door heel Nederland. Doel van dit tweejarige project is om met poëzie als leidraad steeds breder kennis te maken met lokale (culturele) instellingen en bedrijven. Hiervoor werkte Het Hooghuis Zuid-West al eerder samen met de School der Poëzie. In een samenwerkingsverband met het Stadsarchief, de Bibliotheek en De Groene Engel werd het boekje 'Echt Oss' gemaakt. Hiervoor leverde het

Stadsarchief oude foto's en diverse teksten van kenmerkende Osse plekken en thema's zoals de Blauwe Wand, 't Gengske en de Bende van Oss. Tijdens een rondwandeling door de stad werd ook het archief bezocht en in een bijeenkomst in de bibliotheek in maart 2015 lazen leerlingen hun eigen gedichten voor, die voor een groot deel over de Osse historie gingen.

Kennismakingsrondleiding

Voor alle niveaus

Na een korte introductie wordt de

klas in het archief in twee groepen verdeeld. De ene groep krijgt een inleiding over stamboomonderzoek, terwijl de andere groep wordt rondgeleid door het pand. Hierbij krijgen ze de mogelijkheden te horen die het archief kan bieden bij bijvoorbeeld het maken van een werkstuk. Het depot wordt getoond en foto's, archiefstukken, boeken en oude kranten worden bekeken. Na een klein half uur worden de groepen gewisseld.

4.3 OVERIG ONDERWIJS

Project Detailhandel

Voor 1e jaar ROC

De eerstejaars studenten Detailhandel maken kennis met het historische centrum van Oss, waarbij de aandacht specifiek gericht is op het straat- en winkelbeeld. Bij het bezoek aan het Stadsarchief worden, naast het verkrijgen van informatie over het archief en een kijkje in het depot, onder andere winkels en reclames uit oude kranten en foto's bekeken en op chronologische volgorde gelegd. Voor de buitenopdracht gaan de studenten in groepjes, gewapend met fototoestel of mobiel, informatie en opdrachten, een deel van het

F. SWAANS

Schoenenmagazijn
Reparatie inrichting

Heuvel, hoek Monsterstraat,

JOH. KOEHN
Handel in Ueoz
Grof-, Hoef-, Fijn- en K
Roederjwienersuiker
OSCH, den — *Ch.*

Rekening voor *Den Edel. Nieuw*
Voor aan UEd. verkocht en gileverd. van Jo

1908

5

BIJLAGEN

Groenteboer Adriaan van Vlijmen komt langs de deur, aan de Berghemseweg in Oss, 1949. Foto Daan Scholte, collectie Stadsarchief Oss

5.1 PERSONEELS- SAMEN- STELLING

5.2 BEZOEKERS- AANTALLEN

5.1 Personeelssamenstelling

Medewerkers

In 2013 tot en met 2015 had het Stadsarchief een formatie van 3,0 fte. De vaste medewerkers van het Stadsarchief waren in die periode:

Hans Diks: archiefmedewerker met aandachtsgebied beeldcollectie

Martine Eerelman: medewerker educatie en communicatie

Danny Geurts: archiefmedewerker met aandachtsgebied stamboomonderzoek, documentatie en bibliotheek

Agnes Lewe: archivaris

Na het vertrek van baliemedewerker *Truus Krijnen* in januari 2013 wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, verviel de formatie voor deze werkzaamheden. Maar deze functie werd gelukkig kosteloos ingevuld door *Geert van Venrooij* (via de gemeente Oss) en *Riny Pollaert* (gedetacheerd via IBN).

Na het plotselinge overlijden van Hans Diks in mei 2015, heeft *Yolanda Versteegen*, die al eerder werkzaam was in het Stadsarchief, tot en met december 2015 het team versterkt en diverse taken vervuld.

Nicolette Bartelink was van 2010 tot en met 2015 directeur van Museum Jan Cunen en het Stadsarchief. Ook voor technische en financiële ondersteuning werd regelmatig gebruik gemaakt van de inzet van diverse collega's van het museum. Samen met het museum vormde het Stadsarchief een afdeling van de dienst Gemeentebedrijven van de gemeente Oss.

Vrijwilligers en museumarchiefdocenten

De waardevolle groep vrijwilligers varieerde in de loop der jaren in aantal en bestond in 2015 uit 9 personen:

Hermien van de Broek, Jos Brukx, Rien Ceelen, Adriaan van de Laar,

Helen van Lieverloo, Cor Ottens, Bert van Schijndel, Gerry Schneider, Corry Ulijn. Deze vrijwilligers hadden additionele en ondersteunende werkzaamheden, zoals het scannen en beschrijven van foto's en negatieven, het verwerken van de kranten, het maken van annotaties bij boeken en tijdschriftartikelen.

Samen met Museum Jan Cunen maakt het Stadsarchief gebruik van een pool van freelance museumarchiefdocenten. Zij worden ingezet bij de uitvoering van de educatieve projecten.

5.2 Bezoekersaantallen

In 2013, 2014 en 2015 was het Stadsarchief geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. Voor activiteiten en open dagen was het archief regelmatig extra geopend.

In totaal heeft het Stadsarchief van 2007 tot en met 2015 bijna 60.000 bezoekers getrokken in het historische pand in de Peperstraat.

2013:

7.224 bezoekers, waaronder: 2.774 leerlingen (inclusief begeleiders), 1.380 personen voor een activiteit, lezing of open dag.

2014:

7.176 bezoekers, waaronder: 2.398 leerlingen (inclusief begeleiders), 1.462 personen voor een activiteit, lezing of open dag.

2015:

4.984 bezoekers, waaronder: 1.940 leerlingen (inclusief begeleiders), 400 personen voor een activiteit, lezing of open dag.

Toelichting:

In verband met de drukte rond de bezuinigingen en de verhuizing zijn er in 2015 minder activiteiten en educa-

tieve projecten georganiseerd en trok het archief minder bezoekers.

Niet alleen ter plekke, maar ook per telefoon en mail werden veel vragen over de lokale historie beantwoord. Hiervan zijn geen aantallen bijgehouden.

Ook buiten de muren van het archief werden leerlingen bereikt, onder andere met de leskisten Romeinse leskist en Het Zwaard van Oss, het project Industrie in Oss en het verzorgen van lessen en excursies. Het aantal bereikte leerlingen hierbij is niet altijd goed in te schatten, de onderstaande aantallen zijn dan ook een indicatie. Hierbij is de uitvoering van de doorlopende leerlijn niet meegenomen.

Basisonderwijs 2013: 200 leerlingen, 2014: 200 leerlingen, 2015: 100 leerlingen.

Voortgezet onderwijs 2013: 125 leerlingen, 2014: 125 leerlingen, 2015: 125 leerlingen.

COLOFON

Tekst

Yolanda Versteegen,
eindredactie Martine Eerelman

Afbeeldingen

Peter Cox
Martine Eerelman
Stadsarchief Oss

Grafisch ontwerp en print

Afdeling Vormgeving en Publicatie
van de gemeente Oss

Organisatie

Het Stadsarchief was tot en met 31 december 2015 onderdeel van het Museum Jan Cunen en de dienst Gemeentebedrijven van de gemeente Oss.

Vanaf 1 januari 2016 is het Stadsarchief onderdeel van de Stichting Noord Oost Brabantse Bibliotheken (NOBB) en is gevestigd in de Bibliotheek Oss.

Juni 2016

stadsarchief oss

Raadhuislaan 10, Postbus 815, 5340 AV Oss – **t** 0412 842 010
e informatie@stadsarchiefoss.nl – **w** www.stadsarchiefoss.nl

